

Nazwa opracowania:

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY STARY ZAMOŚĆ – zmiana nr 2**

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Zleceniodawca: **Gmina Stary Zamość**

Autor: **mgr inż. Małgorzata Olejniczak**

Łódź, październik 2023 r.

SPIS ZAWARTOŚCI

- **Część tekstowa**
 - Opis

- **Załącznik**
 - Oświadczenie autora

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE OGÓLNE	4
1. Przedmiot i cel opracowania	4
2. Określenie zasięgu terenu objętego prognozą.....	4
3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	4
4. Podstawy prawne i materiały wyjściowe.....	5
5. Powiązania z innymi dokumentami.....	6
II. STAN ISTNIEJĄCY – analiza i ocena	7
1. Charakterystyka istniejącego stanu środowiska i zagospodarowania	7
2. Charakterystyka sąsiedztw.....	14
3. Istniejące problemy ochrony środowiska.....	14
4. Tendencje do zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu zmiany Studium ...	16
III. PROJEKTOWANE ZAGOSPODAROWANIE – analiza i ocena	17
1. Cele ochrony środowiska	17
2. Opis projektowanego zagospodarowania.....	18
3. Ocena wpływu projektowanego zagospodarowania na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi oraz elementy środowiska kulturowego.....	20
4. Ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko oraz obiekty środowiska kulturowego	21
5. Możliwości ograniczenia negatywnego oddziaływania ustaleń projektu zmiany Studium na środowisko przyrodnicze	22
6. Rozwiązania alternatywne do projektu zmiany Studium.....	22
7. Informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania	22
8. Przewidywane metody analizy realizacji projektowanego dokumentu	23
9. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	23
10. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	23

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Przedmiot i cel opracowania

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Zamość – zmiany nr 2. Procedura sporządzenia ww. zmiany studium została rozpoczęta uchwałą Nr XL/305/23 Rady Gminy Stary Zamość z dnia 8 maja 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany części Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Zamość i ma charakter punktowy – dotyczy wprowadzenia strefy ochronnej od terenu zamkniętego Resortu Obrony Narodowej w ramach wybranego fragmentu obrębu Chomęciska Duże, którego granice określono w ww. uchwale inicjującej procedurę formalną.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, głównym celem niniejszego opracowania – prognozy – jest zaprezentowanie społeczeństwu i organom opiniującym ww. projekt zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi, jakie mogą wynikać z realizacji zmiany Studium. Co więcej, celem prognozy jest wstępne ustalenie zakresu uciążliwości dla środowiska, jakie mogą wystąpić pod wpływem ustaleń zmiany Studium oraz wskazanie metod ich zmniejszenia lub wykluczenia.

2. Określenie zasięgu terenu objętego prognozą

(art. 51 ust. 2 pkt 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Gmina Stary Zamość wchodzi w skład powiatu zamojskiego i położona jest w południowej części województwa lubelskiego.

Granice obszaru objętego opracowaniem wyznaczone zostały na załączniku graficznym do Uchwały Nr XL/305/23 Rady Gminy Stary Zamość z dnia 8 maja 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany części Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Zamość – jest to fragment obrębu Chomęciska Duże, który jest zlokalizowany w południowej części gminy.

Powierzchnia obszaru objętego zmianą Studium wynosi ok. 200 ha.

3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Przy sporządzaniu niniejszej prognozy posłużono się metodą analityczno-syntetyczną. Wykorzystano materiały kartograficzne, raporty oddziaływania na środowisko, opracowania planistyczne z zakresu badań środowiska przyrodniczego na omawianym terenie oraz przeprowadzono inwentaryzację stanu zagospodarowania przestrzennego.

Zastosowana w opracowaniu metoda sporządzenia prognozy polegała na porównaniu funkcjonowania obszaru objętego opracowaniem (w sensie ekologicznym) w chwili obecnej, z funkcjonowaniem przewidywanym, jako skutek realizacji ustaleń zmiany Studium.

4. Podstawy prawne i materiały wyjściowe

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Podstawę prawną opracowania stanowi uchwała Nr XL/305/23 Rady Gminy Stary Zamość z dnia 8 maja 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany części Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Zamość przyjętego uchwałą Nr XL/151/2002 Rady Gminy Stary Zamość z dnia 15 lutego 2002 r., zmienionego Uchwałą Nr XXI/101/12 Rady Gminy w Starym Zamościu z dnia 28 listopada 2012 r.

Niniejszą prognozę opracowano w oparciu o wymogi:

- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 977).

dotąd dodatkowo wspierając się wymogami obowiązujących ustaw z zakresu m.in. prawa budowlanego i inżynierii, samorządu gminnego, ochrony środowiska i ochrony przyrody, powierzchni ziemi i geologii, odpadów, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza atmosferycznego i obowiązujących norm hałasu.

Materiały wyjściowe do sporządzenia niniejszej prognozy stanowiły:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Uchwała nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 roku;
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, Uchwała Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r.;
- Strategia Rozwoju Powiatu Zamojskiego na lata 2007-2020, Uchwała Nr IX/37/2007 Rady Powiatu w Zamościu z dnia 27 czerwca 2007 r.;
- Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Stary Zamość na lata 2015-2020;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Zamość przyjęte uchwałą Nr XL/151/2002 Rady Gminy Stary Zamość z dnia 15 lutego 2002 r., zmienione Uchwałą Nr XXI/101/12 Rady Gminy w Starym Zamościu z dnia 28 listopada 2012 r.;
- Opracowanie ekofizjograficzne gminy Stary Zamość, 2008 r.;
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Stary Zamość na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2019,
- Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego za 2020 r., Lublin 2021;
- Kondracki J., 1998, Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa;

- Praca zbiorowa, Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data, „Geographia Polonica” 2018, vol. 91, iss. 2;
- Szponar A., 2003, Fizjografia urbanistyczna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa;
- Szafer W., Zarzycki K., 1977, Szata roślinna Polski, PWN;
- Poradnik przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2015 r.;
- inwentaryzacja zagospodarowania obszaru objętego zmianą Studium;
- mapa topograficzna w skali 1:10 000;
- zdjęcia lotnicze, satelitarne – www.geoportal.gov.pl;
- geoportale branżowe, m.in. GDOŚ, PIH, PIG, PGW Wody Polskie;
- Bank Danych o Lasach – www.bdl.buligl.pl/portal/;
- System informacji przestrzennej gminy Stary Zamość – www.staryzamosc.e-mapa.net;
- wnioski instytucji;
- wytyczne Zleceniodawcy.

5. Powiązania z innymi dokumentami

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Niniejsze opracowanie jest powiązane z następującymi dokumentami:

- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjętym Uchwałą nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 roku;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Zamość przyjęte uchwałą Nr XL/151/2002 Rady Gminy Stary Zamość z dnia 15 lutego 2002 r., zmienione Uchwałą Nr XXI/101/12 Rady Gminy w Starym Zamościu z dnia 28 listopada 2012 r.;

Ustalenia zawarte w projekcie zmiany Studium powinny być spójne z ww. opracowaniami wyższego rzędu.

Projekt zmiany Studium zostanie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, przedłożony do opiniowania i uzgadniania przez właściwe instytucje i organy w zakresie obejmującym poszczególne elementy zagospodarowania, zainwestowania tj. up. środowisko przyrodnicze, a także elementy społeczno-kulturowe.

Wszelkie ustalenia zawarte w projekcie zmiany Studium, a w związku z tym również skutki realizacji zawartych w nim ustaleń (przeanalizowane w niniejszej prognozie), są skorelowane z zapisami zawartymi w ww. dokumentach.

II. STAN ISTNIEJĄCY – analiza i ocena

1. Charakterystyka istniejącego stanu środowiska i zagospodarowania

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. a, b ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Zagospodarowanie obszaru objętego zmianą Studium

Obszar objęty zmianą o powierzchni ok. 200 ha położony jest w obrębie Chomęciska Dużego bezpośrednio wzdłuż południowej granicy gminy Stary Zamość z gminą Zamość. Obszar ten obejmuje przede wszystkim tereny otwarte, użytkowane rolniczo z miejscowym występowaniem śródpolnych zadrzewień. Zabudowa zagrodowa zlokalizowana jest jedynie wzdłuż dróg jako pojedyncze siedliska. Przez środkową część obszaru objętego zmianą przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 220 kV.

Położenie fizyczno-geograficzne

Według podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (J. Kondracki, 1994), zaktualizowanego w 2018 r., południowa część gminy Stary Zamość (wraz z obszarem objętym zmianą Studium) leży w mezoregionie Kotliny Zamojskiej, natomiast północna część gminy leży w mezoregionie Działy Grabowieckie. Oba mezoregiony wchodzi w skład makroregionu Wyżyny Lubelskiej, podprovincji Wyżyny Lubelsko-Lwowskiej oraz Prowincji Wyżyn Polskich.

Geomorfologia

Działy Grabowieckie to wysoczyzna zbudowana z opok wyższej części mastrychtu górnego (odslaniają się koło Kolonii Wisłowiec i Chomęcisk Małych) przykrytych osadami deluwialnymi i lessami. W północnej części gminy znajduje się krawędziowa część Działów Grabowieckich. Południowe stoki Działów Grabowieckich tworzą krawędź denudacyjną typu kuesty, którą stwierdzono koło Chomęcisk Małych i Kolonii Wisłowiec. Kierunek krawędzi zbliżony jest do linii NW–SE.

Padół Zamojski to asymetryczne, subsekwentne obniżenie (kierunek NW–SE) wyerodowane w mało odpornych marglach mastrychtu górnego. Od północy Padół Zamojski ogranicza krawędź Działów Grabowieckich, a od południa skłon Roztocza Środkowego. Obok dominujących tutaj miękkich margli, na których rozwinęły się niecki i równiny denudacyjne, występują także nieco bardziej odporne opoki margliste, które budują garb o wysokości bezwzględnej 200–248 m n.p.m. wzdłuż szosy Szczebrzeszyn–Zamość. Przeważająca część Padołu Zamojskiego pokryta jest utworami deluwialnymi i lessem. Nie powstały tutaj jednak typowe formy rzeźby lessowej (mało miąższy less zalegający na płaskim podłożu).

Dominującym elementem geomorfologicznym Padołu Zamojskiego są doliny rzeczne. Koło Nielisza do Wieprza uchodzą lewobrzeżne dopływy: Por, Łętownia i Wierbka, a koło Ruskich Piasków – dopływ prawobrzeżny Łabuńka. Łabuńka i jej prawobrzeżny dopływ bez nazwy odwadniają północną część Padołu Zamojskiego i przyległą krawędź Działów Grabowieckich. Koło Zamościa do Łabuńki uchodzi Czarny Potok i Topornica. Dna dolin rzecznych wypełnione są torfami (szczególnie dolina Wieprza, Łabuńki i Topornicy), namułami, piaskami humusowymi i madami.

Piaszczysto-mułkowe holocenijskie osady facji powodziowej budują taras zalewowy o wysokości 2–4 m n.p. rzeki w dolinach: Wieprza (powyżej Nielisza), prawobrzeżnego bezimiennego dopływu Łabuńki, Topornicy oraz koło Zawady i Bodaczowa.

Dla doliny Łabuńki (szerokość do 1,2 km) charakterystyczne są równiny torfowe oraz wyraźnie wyodrębniające się góry meandrowe. Są to małe formy ostańcowe zbudowane z aluwii często nadbudowywanych lessami. Stanowią pozostałości tarasu nadzalewowego średniego o wysokości względnej 8–10 m ponad holocenijskie dno doliny. Występują na odcinku od Zamościa do Złojca. W dolinach największych rzek (Wieprza i Łabuńki) stwierdzono występowanie tarasów nadzalewowych. Taras nadzalewowy starszy (zbudowany z rzeczno-peryglacjalnych utworów zlodowacenia Odry) wyróżniono jedynie na południowy wschód od Nielisza, na międzyrzeczu Wieprza i doliny Łabuńki. Powierzchnia (0,7 km × 2,0 km) tarasu położona jest około 25 m n.p. rzeki. Najbardziej rozpowszechniony jest taras nadzalewowy średni o wysokości 10–20 m n.p. rzeki. W dolinie Łabuńki ma on szerokość do 1,5 km. Taras średni zbudowany jest z utworów rzeczno-peryglacjalnych zlodowacenia bałtyckiego. Często nadbudowują go lessy i osady deluwialne.

Do form pochodzenia rzeczno-erozyjnego należą także młode rozcięcia erozyjne, parowy, dolinki i krótkie wąwozy liczne na obszarach pokrytych lessami.

Duża część obszaru pokryta jest lessami, które maskują starsze elementy rzeźby denudacyjnej. Najczęściej lessy osiągają miąższość 3–5 m, maksymalnie 10–12 m na Działach Grabowieckich. Zwarty rozległy obszar lessów występuje w środkowej części obszaru badań, w Padole Zamojskiej (rejon Szczepieszyn–Zamość–Złojec). Ponieważ pokrywa lessowa nie jest tutaj miększa oraz zalega dość płasko, nie wytworzyły się charakterystyczne dla niej formy rzeźby. Drugim obszarem zwartej pokrywy lessowej są Działy Grabowieckie w rejonie Wierzb–Stary Zamość. Less występuje tutaj w facji wierzchowinowej z typowymi formami rzeźby (suche doliny, wąwozy).

Obszar objęty opracowaniem podczas zlodowaceń w neoplejstocenie znajdował się w zasięgu oddziaływania klimatu peryglacjalnego. W tym czasie na stokach i wierzchowinach dominowały procesy denudacyjne, które doprowadziły m.in. do powstania (łagodnie nachylonych) równin denudacyjnych. Są to suche obniżenia dolinne często dużych rozmiarów (szerokość 1–2 km, długość 4–5 km), wypełnione mułkami, glinami i przede wszystkim piaskami deluwialnymi. Występują one powszechnie na badanym obszarze: najczęściej między wierzchowinami (bądź zwartymi pokrywami lessowymi) a dolinami rzeczno-erozyjnymi.

Budowa geologiczna

Na przeważającej części obszaru występuje strop kredy – utwory należące do mastrychtu górnego. Najczęściej zalegają one pod przykryciem osadów czwartorzędowych. Na powierzchni terenu stwierdzono je koło Chomęcisk Małych, Kolonii Wisłowiec, Kątów, Kolonii Niedzieliska, Hubali, Żdanowa i w zboczu doliny Wieprza koło Deszkowic. Najczęściej są to jasnoszare miękkie margle z wkładkami opok. Jedynie kulminacje wzniesień zbudowane są z twardych opok z przewarstwieniami opok marglistych i margli. Zaobserwowano

dużą zmienność litologiczną wśród margli i opok – wiąże się to ze zróżnicowaną zawartością części ilastych, tlenków żelaza i glaukonitu.

Obszar pokrywa rozległy płat lessów leżący na starszych utworach czwartorzędowych lub bezpośrednio na osadach górnokredowych. Miąższość czwartorzędu wynosi tutaj najczęściej około 20 m. Maksymalne miąższości utwory czwartorzędowe osiągają w dolinach Wieprza i Łabuńki. W dolinie Łabuńki koło Złojca miąższość osadów czwartorzędowych wynosi 53,0 m i koło Zamościa 38,0 m.

W profilu osadów czwartorzędowych w obrębie badanego obszaru dominują osady o genezie rzecznej. Mniejsze znaczenie mają osady eoliczne oraz deluwialne. Inne typy osadów (lodowcowe, zastoiskowe czy jeziorne) występują podrzędnie. Utwory czwartorzędu leżą na urozmaiconej morfologicznie powierzchni skał mastrychtu. Osadów trzeciorzędowych nie stwierdzono. Strop powierzchni podczwartorzędowej ma wysokość od około 280 m n.p.m. w obrębie Roztocza i około 260 m n.p.m. na Działach Grabowieckich do poniżej 120 m n.p.m. w dolinie Wieprza (koło wsi Nielisz).

Osady preglacjału na badanym obszarze wykształcone są w dwóch typach genetycznych: rumosze skalne oraz piaszczysto-mułkowe utwory rzeczne. Rumosze i okruchy skalne, z niewielkim udziałem frakcji pylasto-piaszczystej, stwierdzono w dnach obniżen powierzchni górnokredowej, np.: w dolinie Łabuńki koło wsi Raj i Siłańca. Poza dolinami rzecznyymi ten rodzaj osadów stwierdzono na lekko nachylonych zboczach powierzchni górnokredowej, w tym koło Chomęcisk Dużych. Są to rumosze, otoczaki i żwiry skał kredowych spojone mułkiem szarozielonkawym z niewielkim udziałem piasku kwarcowego. W spągu są to zazwyczaj tylko rumosze opok i margli.

Do osadów powstałych na przełomie plejstocenu i holocenu należą mułki, piaski oraz gliny miejscami ze żwirami opok i margli, deluwialne, które występują na stokach wzniesień i wzgórz kredowych oraz wypełniają niektóre większe suche doliny. Są to najczęściej mułki, piaski drobno- i średnioziarniste, żółte z przewarstwieniami piasków pyłowatych, mułków oraz glin z drobnym rumoszem skał kredowych. Osiągają miąższość do 10 m.

Do osadów holocenijskich zaliczono mułki i piaski tarasów zalewowych, torfy, namuły torfiaste, namuły zagłębień bezodpływowych i den dolinnych oraz piaski mułki deluwialne. Piaski i mułki deluwialne wypełniają dna licznych suchych dolin i młodych rozcięć erozyjnych. Osiągają 3,0 do 5,0 m miąższości.

Stożki napływowe tworzą się u wylotu dolin w wyniku znacznego zmniejszenia ich spadku, największy rozpoznano koło Rozłopów u podnóża Roztocza, gdzie Wieprz wpływa na obszar Padołu Zamojskiego. Niewielkie stożki napływowe powstają u wylotu większości suchych dolin z rozmywania pokrywy lessowej.

Dna dolin rzecznych wypełniają mułki i mułki piaszczyste (mady) oraz piaski facji powodziowej budujące tarasy zalewowe wysokości 2 – 4 m n.p. rzeki.

Zgodnie ze Szczegółową Mapą Geologiczną, tereny objęte zmianą Studium zbudowane są z następujących utworów: lessy na piaskach, piaski, piaski ze żwirami, mułki i mułki piaszczyste, piaski humusowe, namuły den dolinnych.

Ukształtowanie terenu i krajobraz

Wysokości bezwzględne obszaru objętego zmianą Studium wahają się od ok. 205 m n.p.m. w jego południowej części do ok. 206 m n.p.m. na północy. Jest to obszar równinny o delikatnym nachyleniu, na którym nie występują osuwiska.

Dla województwa lubelskiego, w którym zlokalizowana jest gmina Stary Zamość, nie został jeszcze opracowany audyt krajobrazowy, więc projekt dokumentu, którego dotyczy niniejsze opracowanie nie uwzględnia rekomendacji i wniosków, które powinny znaleźć się w audycie krajobrazowym, jak również granic krajobrazów priorytetowych.

Surowce mineralne

Na obszarze objętym zmianą Studium nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.

Wody powierzchniowe

Gmina Stary Zamość zlokalizowana jest w dorzeczu rzeki Wisły, w obrębie zlewni Wieprza.

Analizowany obszar objęty zmianą Studium znajduje się w zasięgu następujących zlewni jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- RW2000062429 – „Łabuńka od Czarnego Potoku do ujścia”, zlewnia JCWP rzecznej na obszarze dorzecza Wisły, typ – potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym, status – naturalna część wód, aktualny stan lub potencjał – słaby stan ekologiczny, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona, cel środowiskowy: dla stanu, potencjału ekologicznego – umiarkowany, dla stanu chemicznego – dobry.

Teren objęty projektem zmiany Studium położony jest poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią.

Wody podziemne

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz w oparciu o dane Państwowej Służby Hydrogeologicznej (rozpoznawanie, bilansowanie i ochrona wód podziemnych w celu ich racjonalnego wykorzystania przez społeczeństwo i gospodarkę) tereny objęte analizą znajdują się w zasięgu jednolitych części wód podziemnych (JWPd):

- PLGW200090 – stan ilościowy: dobry, stan chemiczny: dobry, stan ogólny JCWPd: dobry. Wody te nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Cała gmina Stary Zamość znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 Niecka Lubelska (Chełm – Zamość). GZWP Nr 407 zachował się w swym naturalnym, prawie niezmiennym stanie ze względu na zasoby wód podziemnych, jak i ich jakość. Tylko lokalnie występują obszary o znacznej koncentracji poboru wód podziemnych (m.in. Zamość, Tomaszów Lubelski, Hrubieszów). Naturalne warunki ochrony kwalifikują GZWP Nr 407 do obszarów o wysokim poziomie zagrożenia jakości wód podziemnych ze względu na brak nadkładu czwartorzędowego nad wodonoścem lub jego nieciągłość występowania i znaczną przepuszczalność - 57% pow. zbiornika należy do obszarów silnie i bardzo silnie zagrożonych. Na 89% pow. GZWP Nr 407 czas migracji potencjalnych zanieczyszczeń antropogenicznych do wód podziemnych nie przekracza 25 lat. Dla zachowania GZWP Nr 407 jako źródła wody pitnej o dobrej jakości ochrony wymaga cała powierzchnia zbiornika.

Wody podziemne w utworach górnej kredy mają charakter warstwowo - szczelinowy. Występują one w spękanych marglach, wapieniach i opokach. Przepływ wody odbywa się szczelinami, których wielkość i drożność jest różna w zależności od litologicznego typu skał i genezy szczelin (wietrzeniowe, tektoniczne). Maksymalna strefa zawodnienia, która ma znaczenie dla eksploatacji wód podziemnych posiada miąższość od 100 do 150 m. Dolna granica krążenia wód w skałach kredowych, w strefach dyslokacji nieciągłych rozcinających do różnych głębokości skały węglanowe możliwy jest zasięg krążenia na 200-300 m. Na dużych głębokościach na skutek ciśnienia górotworu szczeliny ulegają zacieśnieniu i utwory górnokredowe można traktować jako bezwodne. Największe dopływy są obserwowane w przedziale 30,0-70,0 m i takie głębokości mają w większości studnie wiercone tego rejonu.

Zawodnione utwory czwartorzędowe występują w dolinach rzecznych lub lokalnie, niewielkimi płatami na wysoczyznach. Wody tego poziomu występują na niewielkich głębokościach od kilku do kilkunastu m p.p.t. Pierwsza, czwartorzędowa warstwa wodonośna ma zwierciadło swobodne, a głębsze położone pod przykryciem mułków lub ilów rzecznych, lekko napięte. Zasilanie poziomu czwartorzędowego na wierzchowinach odbywa się przez infiltrację wód opadowych natomiast w dolinach rzecznych przez infiltrację wód opadowych oraz dopływ wody z przyległych obszarów wierzchowinowych. Dzięki temu zasobność wodna jest lokalnie znacząca. W dolinach rzecznych praktycznie istnieje jeden kredowo - czwartorzędowy zbiornik wód podziemnych.

Na obszarze objętym zmianą Studium nie występują ujęcia wód.

Gleby

W obszarze gminy przeważają gleby kompleksów pszennych-lessowe, zaliczane do gleb brunatnych oraz wytworzone z wapieni kredowych rędziny (w obszarze Działów Grabowieckich). W dolinach cieków wodnych występują gleby torfowe i mułkowo-torfowe.

Z lessów wytworzone zostały gleby brunatnoziemne o bardzo wyrównanym składzie chemicznym - ich głównym składnikiem jest SiO_2 , ze względu na domieszkę kwarcu. Gleby te mają zróżnicowaną miąższość (30 - 180 cm) i kwasowość od kwaśnej do lekko zasadowej.

Najbardziej rozpowszechnione są gleby brunatne wylugowane, o odczynie kwaśnym lub lekko kwaśnym, oznaczające się poziomem orno-próchnicznym (25 - 30 cm) oraz uregulowanymi stosunkami wodnymi.

Gleby brunatne właściwe, występujące na mniejszych powierzchniach, oznaczają się poziomem orno-próchnicznym 30 - 35cm i nieco większą zawartością próchnicy.

Gleby brunatnoziemne użytkowane rolniczo tworzą kompleksy: pszenno wadliwy, żytni bardzo dobry, pszenno-żytni i żytni. Leśne gleby brunatnoziemne są siedliskiem lasów liściastych i lasów mieszanych.

Występują tu również rędziny, wykształcone ze skał kredowych (rejon Udrycz, Chomęcisk Małych). Są to gleby płytkie, posiadające wysoką zawartość rumoszu skalnego. Odznaczają się wysoką zawartością wody hygroskopowej, jednak duży procent wody znajdującej się w glebie jest niedostępny dla roślin (średnio wynosi on ok. 15%). Rędziny mogą być okresowo za suche dla produkcji roślinnej w okresach niedoboru opadów, ponadto są glebami bardzo plastycznymi, co ma duży wpływ na optymalny moment orki. Gleby te są glebami

typowo pszennymi, na których osiąga się jak najwyższe plony. Użytkowane rolniczo tworzą kompleksy: pszenno bardzo dobry i pszenno dobry, rędziny płytkie zalicza się do kompleksu pszennego wadliwego, a o lżejszym składzie granulometrycznym do kompleksów: żytniego bardzo dobrego i żytniego dobrego.

W dolinie cieków wodnych, dolinkach bocznych oraz zagłębieniach terenu występują gleby hydrogeniczne – torfowe, piaszczysto-pylaste i organiczno-mineralne. Większość z nich charakteryzuje się wysokim poziomem wód gruntowych; są przeważnie zagospodarowane jako trwałe użytki zielone.

Warunki klimatyczne

Gmina Stary Zamość znajduje się w lubelsko-zamojskim regionie klimatycznym, który kształtują ścierające się wpływy klimatu kontynentalnego i atlantyckiego. Charakterystyczną cechą klimatyczną są stosunkowo krótkie pory przejściowe tj. przedwiosnie i przedzimie. Zimy są dość ostre, ale pokrywa śnieżna jest niewielka i nietrwała. Liczba dni pogodnych oraz nasłonecznienie należy do największych w Polsce. Średnia temperatura roczna wynosi około 7,5°C. Większość opadów przypada na miesiące letnie. Mają one nierzadko charakter nawałnic z towarzyszącymi im opadami gradu. Rejon cechuje się opadem rocznym wynoszącym średnio 600 mm, natomiast parowanie terenowe wynosi 510 mm. Niekorzystną cechą klimatu jest występowanie przymrozków, średnia data przymrozków przypada około 20 maja, średnia data pierwszych jesiennych przymrozków przypada ok 20 września.

Klimat jest modyfikowany lokalnie przez rzeźbę, głębokość zalegania wód podziemnych oraz obecność wód powierzchniowych, szatę roślinną oraz antropogenną emisję gazów i pyłów do atmosfery.

Zmiany klimatu i zjawiska ekstremalne

Wieloletnie obserwacje i badania potwierdzają znaczne zmiany klimatu. Zauważa się m.in. tendencje spadkowe liczby dni mroźnych i bardzo mroźnych, zwiększenie liczby dni upalnych, zmiany struktury opadów (wzrost liczby dni z opadem dobowym o dużym natężeniu), wzrost liczby dni słonecznych, dużą zmienność temperatury oraz trend do jej wzrostu, który od połowy XIX w. z roku na rok jest coraz bardziej wyraźny. Skutkiem powyższego są ekstremalne zjawiska pogodowe, które w Polsce występują coraz częściej – burze, powodzie, susze i fale upałów. Na analizowanym terenie, jak i na pozostałym terenie gminy Stary Zamość, wielokrotnie występowały gwałtowne wichury, nawałnice i oberwania chmury, powodujące lokalne podtopienia, niszczące infrastrukturę techniczną oraz mienie.

Na terenie gminy Stary Zamość największe jest prawdopodobieństwo wystąpienia huraganów. Możliwe jest wystąpienie suszy i upałów oraz intensywnych opadów śniegu, natomiast do rzadkich zjawisk zalicza się bardzo silne mrozy. Największe niebezpieczeństwo niosą ze sobą intensywne opady śniegu i huragany. Mniejsze zagrożenie występuje w przypadku suszy i silnych mrozów.

Konsekwencje zmian klimatu

Zmiany klimatu mają i będą miały duży (bezpośredni i pośredni) wpływ na gospodarkę gminy oraz społeczeństwo, poprzez oddziaływanie na fizyczne i biologiczne składniki ekosystemów, takie jak: woda, gleba, powietrze i różnorodność biologiczna.

W sektorze rolnictwa przewidywane zmiany klimatu wpłyną na zbiory, gospodarkę hodowlaną i lokalizację produkcji. Rosnące prawdopodobieństwo wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych oraz ich dotkliwość spowoduje znaczny wzrost ryzyka nieudanych zbiorów. Poza tym coraz częściej mogą pojawiać się dotkliwe susze. Zmiany klimatu wpłyną również na glebę, powodując zmniejszenie zawartości materii organicznej, będącej głównym czynnikiem zapewniającym jej żyzność. W sektorze energetycznym zmiany klimatu będą rzutować zarówno na dostawy energii, jak i popyt na nią. Coraz częstsze rekordowe temperatury latem, związana z nimi potrzeba chłodzenia oraz ekstremalne zjawiska pogodowe, będą wywierać bezpośrednie oddziaływanie na jej dystrybucję. Zmieniające się warunki pogodowe to także czynnik przyczyniający się do problemów zdrowotnych ludzi. Wraz ze wzrostem częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, może nastąpić wzrost zachorowań związanych z warunkami pogodowymi, np. z powodu upałów. Zmiany klimatu mogą także wpływać na kondycję roślin poprzez np. stwarzanie sprzyjających warunków dla migrujących organizmów szkodliwych, które mogą spowodować znaczne zmiany w zakresie jakości i dostępności zasobów wodnych.

Szata roślinna i fauna

Obszar objęty zmianą Studium cechuje wysoki udział upraw polowych. Zadrzewienia występują miejscowo jako zadrzewienia śródpolne bądź w ramach wydzielonych siedlisk zabudowy zagrodowej. Występują pospolite gatunki drzew.

W obszarze objętym opracowaniem powszechna jest roślinność niska uprawna lokalizowana na gruntach ornych. W pojedynczych miejscach uprawiane są także rośliny pod osłonami (tunele foliowe) np. w południowej części obszaru. Przy ciekach wodnych (rowach melioracyjnych) występuje roślinność szuwarowo-bagienna, a także obszary trawiaste.

Na obszarze objętym zmianą Studium występują gatunki zwierząt charakterystyczne dla terenów czynnych przyrodniczo, otwartych takich jak łąki i pastwiska, tereny rolne – przedstawiciele rodzin krukowatych (np. wrona, gawron, kawka, sroka), wróblowatych (np. wróbel, sikorka) oraz ptaków drapieżnych (np. jastrząb, myszołów). W pobliżu zbiorowisk leśnych można spotkać gatunki powszechne i typowe dla tego typu siedlisk, tj. sarna, dzik, kuna, lis. Dodatkowo występują liczne gatunki gryzoni oraz fauna bytująca wzdłuż cieków wodnych.

Istniejące obszary prawnie chronione

W ramach obszaru objętego zmianą Studium nie występują formy ochrony przyrody. W ramach północnej części obszaru objętego zmianą Studium występuje natomiast otulina Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego. Skierbieszowski Park Krajobrazowy obejmuje prawie 50% powierzchni gminy, szczególnym celem ochrony Parku jest zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i turystycznych środowiska.

W najbliższym sąsiedztwie obszaru objętego zmianą Studium znajdują się dodatkowo obszary ścisłej ochrony Natura 2000:

- obszar Natura 2000 OSOP PLB060020 Ostoja Nieliska – zlokalizowany ok. 7,5 km na zachód od obszaru objętego opracowaniem,
- obszar Natura 2000 OSOP PLB060012 Roztocze – zlokalizowany ok. 8 km na południe od obszaru objętego opracowaniem,
- obszar Natura 2000 SOOS PLH060087 Dolina Łabuńki i Topornicy – zlokalizowany ok. 8 km na południe od obszaru objętego opracowaniem,
- obszar Natura 2000 SOOS PLH060091 Kornelówka – zlokalizowany ok. 8,5 km na wschód od obszaru objętego opracowaniem.

Projektowane obszary prawnie chronione

Na obszarze objętym zmianą Studium nie przewiduje się utworzenia obszarów prawnie chronionych.

2. Charakterystyka sąsiedztw

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Obszar objęty zmianą Studium sąsiaduje z:

- od zachodu i północy – gruntami gminy Stary Zamość, obejmującymi kontynuację terenów rolniczych oraz siedlisk zlokalizowanych wzdłuż ulic w obrębie Chomęciska Dużego,
- od wschodu – gruntami gminy Zamość, obejmującymi tereny rolnicze i lasy oraz teren,
- od strony południowej – gruntami gminy Zamość, obejmującymi tereny rolnicze i leśne, w tym położone w ramach jednostki wojskowej – terenu zamkniętego Resortu Obrony Narodowej, a także gruntami gminy Nielisz, obejmującymi tereny rolnicze i leśne oraz pojedyncze siedliska,

3. Istniejące problemy ochrony środowiska

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Gleby

Dla gleb największym zagrożeniem jest zakwaszenie oraz mała zasobność w składniki pokarmowe. Zakwaszenie gleb powoduje, że stają się one podatne na zanieczyszczenia, natomiast zubożenie zawartości składników pokarmowych w glebach prowadzi do ich degradacji. Mikroorganizmy glebowe oraz rośliny posiadają określoną tolerancję w zakresie odczynu gleby. Przy odczynie wykraczającym poza zakres tolerowanych przez nie wartości, spada ich aktywność biologiczna, a w krańcowych wypadkach następuje całkowity zanik aktywności. Kwaśny odczyn gleby zwiększa rozpuszczalność składników mineralnych, co prowadzi do ich wymywania, a w rezultacie do zubożenia gleby. W miejsce składników mineralnych do roztworów glebowych przechodzą toksyczne związki żelaza, glinu i manganu. Zakwaszeniu gleb sprzyjają skutki działań antropogenicznych takie jak gazowe zanieczyszczenia oraz nawozy mineralne, w szczególności azotowe. Zanieczyszczenie gleb występuje również w pobliżu tras komunikacyjnych. Następuje tu kumulacja w glebie toksycznych związków chemicznych pochodzących ze źródeł liniowych.

Powierzchnia ziemi i gleby ulega degradacji również na skutek erozji wodnej oraz wadliwego układu pól i dróg rolniczych (wzdłuż stoków).

Powietrze atmosferyczne

Jakość powietrza atmosferycznego jest kształtowana przez szereg czynników. Zależy głównie od stopnia koncentracji źródeł, wielkości ich emisji, warunków przewietrzania obszaru, a także wpływu źródeł transgranicznych.

Powietrze atmosferyczne ulega degradacji na skutek znacznej emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych głównie z tradycyjnych palenisk i kotłowni węglowych oraz emisji zanieczyszczeń gazowych z silników samochodowych i hałasu komunikacyjnego z dróg (duże ubytki w zadrzewieniach przydrożnych lub ich brak), a także wskutek zanieczyszczeń powierzchniowych (tereny rolnicze).

Głównym czynnikiem degradującym klimat akustyczny jest hałas komunikacyjny. W granicach analizowanego obszaru nie ma dróg/linii stwarzających znaczną uciążliwość akustyczną. Jednak występują one w bliskim sąsiedztwie terenów objętych zmianą Studium – należy do nich zaliczyć drogę krajową nr 17.

Dopuszczalny poziom dźwięku na terenach o określonym przeznaczeniu i charakterze zagospodarowania jest normowany przez Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity z 2014 r. poz.112). W ww. Rozporządzeniu, poszczególnym rodzajom terenów przypisano wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu dla różnych czasów uśredniania w ciągu dnia i w nocy. Rozporządzenie nie określa wartości dopuszczalnej maksymalnego krótkotrwałego poziomu dźwięku.

Rośliny i zwierzęta, bioróżnorodność

Zbiorowiska roślinne są degradowane na skutek sukcesji naturalnej (zbiorowiska torfowiskowe w dolinach oraz kserotermiczne w enklawach śródpolnych) lub wadliwej gospodarki (lasy nie stanowiące własności Państwa).

Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe i podziemne degradowane są na skutek braku kanalizacji i oczyszczalni ścieków oraz przenikania do wód zanieczyszczeń antropogenicznych (ścieki bytowe), w tym z rolniczej przestrzeni produkcyjnej (nawozy i środki chemicznej ochrony roślin) oraz z dróg.

Gmina Stary Zamość położona jest w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 - Niecka Lubelska (Chełm-Zamość) w obszarze najwyższej ochrony (ONO), w którym okres infiltracji zanieczyszczeń antropogenicznych do wód kredowych jest krótszy niż 5 lat (południowa i centralna część gminy) oraz w obszarze wysokiej ochrony (OWO), w którym okres infiltracji zanieczyszczeń antropogenicznych do wód kredowych jest krótszy niż 25 lat (północna część gminy).

Powierzchnia ziemi i gleby

Powierzchnia ziemi i gleby ulega degradacji również wskutek erozji wodnej oraz wadliwego układu pól i dróg rolniczych (wzdłuż stoków).

4. Tendencje do zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu zmiany Studium

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem inwentaryzującym problemy i potrzeby gminy, a następnie poprzez kompleksową analizę, określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego, według których gmina dąży do optymalnego wykorzystania zasobów i utrzymania możliwie najcenniejszej przestrzeni środowiska przyrodniczego, a dzięki temu także do wykreowania właściwych warunków zamieszkania (jakość życia), jak i prowadzenia działalności inwestycyjnych (w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju). Studium nie jest aktem prawa miejscowego, jednak wiele działań legislacyjnych, decyzyjnych, inwestycyjnych i organizacyjnych powinno być z nim zgodne. W obowiązującym dokumencie określono wiele rozwiązań zgodnych ze zrównoważonym rozwojem, opartych na wielorakich programach i planach.

W obecnie procedowanej zmianie Studium wprowadzono ograniczenia w zagospodarowaniu (strefę ochronną) wynikające z sąsiedztwa terenu zamkniętego Resortu Obrony Narodowej, które mają służyć ochronie ludności – zgodnie z wnioskiem Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

Brak realizacji ustaleń zmiany Studium uniemożliwi wprowadzenie ww. ograniczeń, które mają stanowić podstawę do dalszych ustaleń formułowanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

III. PROJEKTOWANE ZAGOSPODAROWANIE – analiza i ocena

1. Cele ochrony środowiska

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. d ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku...– tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Realizacja celów ochrony środowiska szczebla międzynarodowego

Cele ekologiczne i prośrodowiskowe ujęte w obowiązującym dokumencie spełniają wymogi będące wynikiem zobowiązań międzynarodowych Polski w dziedzinie ochrony środowiska wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej – w tym przede wszystkim trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zasad ochrony środowiska do polityk krajowych ujętych w opracowaniach ramowych, takich jak np. Agenda 21, Strategia Lizbońska czy Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE oraz szeregu konwencji międzynarodowych i dyrektyw Unii Europejskiej, które są sukcesywnie wdrażane do polskiego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska.

Dokumentem strategicznym wskazującym na główne wyzwania i najważniejsze priorytety polityki ekologicznej RP jest Polityka Ekologiczna Państwa. Główne cele to m.in.:

- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych;
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska;
- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody;
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Realizacja celów ochrony środowiska szczebla krajowego

Nie odniesiono się do celów ochrony środowiska na szczeblu krajowym w związku z uchynieniem w listopadzie 2020 r. „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”. Należy dodać, że do czasu uchynienia tego dokumentu ustalenia projektu zmiany Studium były zbieżne z celami w nim określonymi.

Realizacja celów ochrony środowiska szczebla regionalnego

W zakresie gospodarki przestrzennej zasadniczym dokumentem na szczeblu regionalnym jest Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego przyjęty Uchwałą Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r., w których m. in. sformułowano cele dotyczące środowiska przyrodniczego.

Główne cele to:

- wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń,
- utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
- zintegrowana ochrona jakości środowiska życia człowieka,
- wzmocnienie stabilności środowiska przyrodniczego.

Cele szczegółowe to:

- zabezpieczenie potrzeb wodnych regionu,
- harmonijne zagospodarowanie przestrzeni krajobrazowej,
- powiększanie zasobów leśnych,
- ochrona i wykorzystanie naturalnych zasobów uzdrowiskowych,
- utrzymanie walorów obszarów wyróżniających się szczególnymi cechami przyrodniczymi i krajobrazowymi,
- integrowanie regionalnego systemu obszarów chronionych z systemami krajowymi i europejskimi,
- przywrócenie walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarom zdegradowanym i o zniekształconych stosunkach ekologicznych,
- zwiększenie odporności środowiska na antropopresję oraz poziomu bezpieczeństwa przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi.

Ustalenia obowiązującego dokumentu uwzględniają powyższe cele w jak największym stopniu, w jakim jest to możliwe, przy jednoczesnym uwzględnieniu innych celów m.in. dotyczących rozwoju gospodarczego, w tym zwiększenia konkurencyjności województwa oraz poprawy jego atrakcyjności inwestycyjnej, a także poszanowaniu interesów osób fizycznych i prawnych.

Cele ochrony środowiska ujęte w projekcie zmiany Studium – poziom lokalny

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się, m.in. cele polityki ochrony środowiska, w tym zachowanie środowiska i poprawa jego stanu, ochrona zdrowia ludzkiego oraz rozsądne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych.

W związku z powyższym za podstawowe cele ochrony środowiska zmianie Studium w gminie Stary Zamość uznano: ochrona zdrowia ludzkiego poprzez ustalenie strefy ochronnej wokół terenu zamkniętego Resortu Obrony Narodowej, co umożliwi funkcjonowanie kompleksu wojskowego oraz urządzeń zlokalizowanych na jego terenie.

2. Opis projektowanego zagospodarowania

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Podstawę prawną sporządzenia przedmiotowego projektu zmiany Studium stanowi uchwała Nr XL/305/23 Rady Gminy Stary Zamość z dnia 8 maja 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany części Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Zamość przyjętego Uchwałą Nr XL/151/2002 Rady Gminy Stary Zamość z dnia 15 lutego 2002 r., wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą Nr XXI/101/12 Rady Gminy w Starym Zamościu z dnia 28 listopada 2012 r.

Podjęcie kolejnej uchwały Rady Gminy Stary Zamość w sprawie przystąpienia do opracowania następnej zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Zamość wynika

przede wszystkim z potrzeby wprowadzenia strefy ochronnej wokół terenu zamkniętego resortu obrony narodowej, co umożliwi funkcjonowanie kompleksu wojskowego Sitaniec-Wolica oraz urządzeń zlokalizowanych na jego terenie. W ramach ww. strefy ochronnej wyróżnia się strefy zagrożenia dla poszczególnych typów obiektów zagrożonych, w których występują zróżnicowane ograniczenia w zagospodarowaniu. Są to:

- Strefa zagrożenia QDVBD (z ang. odległość do obiektu wrażliwego) pokrywająca się jednocześnie z zasięgiem strefy ochronnej oraz obszarem objętym Zmianą nr 2, w której obowiązuje zakaz budowy, lokalizacji i organizacji:

- obiektów i zakładów (instalacji) o dużym znaczeniu gospodarczym,
- budynków użyteczności publicznej, w których gromadzi się i przebywa bardzo duża liczba osób np.: szpitale, szkoły, kościoły, stadiony, centra kongresowe, centra handlowe, terminale lotnicze, kolejowe itp.,
- gęsto zaludnionej zabudowy zwartej,
- miejsc masowych zgromadzeń,
- obiektów o konstrukcji wrażliwej szczególnie podatnej na oddziaływanie fali uderzeniowej (np. posiadających przeszklone ściany zewnętrzne);

- Strefa zagrożenia QDIBD (z ang. odległość do budynku mieszkalnego), w której obowiązują zakazy ustalone w strefie QDVBD oraz dodatkowo zakaz budowy:

- zabudowy rozproszonej,
- pojedynczych budynków mieszkalnych,
- dróg publicznych o dużym natężeniu ruchu (autostrady, drogi ekspresowe, drogi krajowe, inne drogi publiczne o natężeniu powyżej 5000 pojazdów na dobę, linie kolejowe magistralne, inne linie kolejowe o natężeniu powyżej 5000 pasażerów na dobę, komunikacyjne szlaki wodne o znaczeniu międzynarodowym, inne drogi wodne o natężeniu powyżej 1800 użytkowników na dobę),
- napowietrznych sieci elektroenergetycznych najwyższego napięcia (NN), w których różnica potencjałów pomiędzy przewodem fazowym a ziemią jest większa lub równa 220 kV, wraz z ich instalacjami,
- miejsc wypoczynku i rekreacji, w których przebywa powyżej 900 osób na dobę;

- Strefa zagrożenia QDPTRD (z ang. odległość do linii komunikacyjnej), w której obowiązują zakazy ustalone w strefie QDIBD oraz dodatkowo zakaz budowy:

- dróg publicznych o średnim natężeniu ruchu (drogi wojewódzkie, drogi powiatowe, inne drogi publiczne o natężeniu od 1000 do 5000 pojazdów na dobę, linie kolejowe pierwszorzędne, inne linie kolejowe o natężeniu od 1000 do 5000 pasażerów na dobę, komunikacyjne szlaki wodne o znaczeniu regionalnym kat. II i III, inne drogi wodne o natężeniu od 400 do 1800 użytkowników na dobę),
- dróg publicznych o małym natężeniu ruchu (drogi powiatowe, drogi gminne, inne drogi publiczne o natężeniu poniżej 1000 pojazdów na dobę, linie kolejowe drugorzędne, linie kolejowe znaczenia

miejscowego, inne linie kolejowe o natężeniu poniżej 1000 pasażerów na dobę, komunikacyjne szlaki wodne o znaczeniu regionalnym kat. Ia i Ib, inne drogi wodne o natężeniu poniżej 400 użytkowników na dobę),

- miejsc wypoczynku i rekreacji, w których przebywa mniej niż 900 osób na dobę,
- napowietrznych sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia (WN), w których różnica potencjałów pomiędzy przewodem fazowym a ziemią jest większa lub równa 60 i mniejsza niż 220 kV, wraz z ich instalacjami,
- napowietrznych sieci elektroenergetycznych średniego napięcia (SN), w których różnica potencjałów pomiędzy przewodem fazowym a ziemią jest większa lub równa 15 kV i mniejsza niż 60 kV, wraz z ich instalacjami,
- instalacji MPS o istotnym znaczeniu, obwałowanych lub podziemnych.

Dodatkowo na rysunku kierunków wprowadza się oznaczenie graficzne wariantu przebiegu projektowanej obwodnicy Zamościa wg prac studialnych prowadzonych przez GDDKiA (stan na sierpień 2023) – jeden z wariantów przebiega przez obszar objęty zmianą nr 2. Skutek realizacji obwodnicy może być jednakże oceniony dopiero na etapie wyboru ostatecznego przebiegu drogi.

Powyżej opisana zmiana dotyczy fragmentu obrębu Chomęciska Duże. Zmianie nie ulega przeznaczenie terenów ustalone w obowiązującym dokumencie – zachowuje się tereny zabudowy wiejskiej z usługami podstawowymi, tereny zabudowy wiejskiej kolonijnej, a także tereny otwarte: rolnej przestrzeni produkcyjnej oraz łąk i pastwisk.

3. Ocena wpływu projektowanego zagospodarowania na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi oraz elementy środowiska kulturowego

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U. z 2022 poz. 1029)

Projektowane zagospodarowanie będzie się wiązało z następującymi zjawiskami:

- emitowaniem hałasu – w związku z ustanowieniem w bezpośrednim sąsiedztwie gminy Stary Zamość terenu zamkniętego resortu obrony narodowej w najbliższym sąsiedztwie może nastąpić ponadnormatywny wzrost emisji hałasu związanego z działalnością wojskową – szkolenia wojskowe, wykorzystanie sprzętu wojskowego, a zwłaszcza użytkowanie strzelnicy wojskowej;

Poza powyższym ze względu na bardzo ograniczony charakter wprowadzanej zmiany i brak zmian w przeznaczeniu terenów, projektowane zagospodarowanie nie będzie miało wpływu na oddziaływanie w zakresie:

- wprowadzeniem gazów lub pyłów do powietrza,
- wytwarzaniem odpadów,
- wprowadzaniem ścieków do wód lub ziemi,
- wykorzystywaniem zasobów środowiska,
- zanieczyszczeniem gleby lub ziemi,

- przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu,
- emitowaniem pól elektromagnetycznych,
- ryzykiem wystąpienia poważnych awarii.

Ustalenia projektu zmiany Studium będą miały wpływ na następujące elementy środowiska przyrodniczego:

- rośliny i zwierzęta: oddziaływanie akustyczne w zakresie wystrzałów ze strzelnicy wojskowej, bądź ćwiczeń wojskowych, może mieć wpływ na ograniczenie bytujących w terenach otwartych zwierząt, a zwłaszcza ptaków, które z powodu płoszenia mogą zmieniać miejsca żerowania;
- zdrowie ludzi: w projekcie zmiany Studium ujęto zapisy mające na celu ograniczenie oddziaływania ustalonych terenów zamkniętych na środowisko, w tym ludzi – poprzez przede wszystkim ograniczanie realizacji inwestycji wrażliwych wg ustalonych stref zagrożenia dla poszczególnych typów obiektów zagrożonych. Oddziaływanie pod względem hałasu nie powinno stanowić zagrożenia dla ludności ze względu na dużą odległość pomiędzy jednostką wojskową a istniejącą zabudową zagrodową.

Ze względu na bardzo ograniczony charakter zmiany Studium, jego ustalenia nie wpłyną natomiast na następujące elementy środowiska przyrodniczego:

- powietrze,
- powierzchni ziemi i gleby,
- kopaliny,
- wody powierzchniowe, jednolite części wód powierzchniowych (JCWP),
- wody podziemne, jednolite części wód podziemnych (JCWPd),
- klimat,
- ekosystemy i krajobraz,
- obszary chronione,
- zabytki i dobra materialne.

4. Ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko oraz obiekty środowiska kulturowego

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Dla potrzeb niniejszej prognozy przeanalizowano możliwe oddziaływania realizacji ustaleń projektu zmiany Studium na środowisko w podziale na oddziaływania:

- bezpośrednie – nie przewiduje się,
- pośrednie – nie przewiduje się,
- wtórne – obniżenia różnorodności biologicznej w związku z możliwą zmianą miejsc żerowania zwierząt, co może być wynikiem działalności wojskowej w terenie zamkniętym,
- skumulowane – nie przewiduje się,
- długoterminowe – nie przewiduje się,

- stałe – możliwy jest hałas związany z działalnością wojskową w terenie zamkniętym, który jednak nie powinien oddziaływać na tereny chronione akustycznie,
- chwilowe – krótkoterminowe – nie przewiduje się,
- pozytywne – nie przewiduje się,
- negatywne – ograniczenie możliwości realizacji inwestycji w strefie ochronnej od terenu zamkniętego.

5. Możliwości ograniczenia negatywnego oddziaływania ustaleń projektu zmiany Studium na środowisko przyrodnicze

(art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Zawarte w obowiązującym dokumencie obostrzenia dotyczące ochrony środowiska oraz ustalone w nim wskaźniki urbanistyczne to tzw. niezbędne minimum, które powinno stanowić podstawę do opracowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów.

Możliwość ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko należy upatrywać w nakłanianiu inwestorów przez władze gminy do jak najbardziej restrykcyjnego stosowania się do ustaleń wynikających z obowiązujących dokumentów planistycznych oraz przepisów ochrony środowiska oraz obligatoryjne wprowadzanie kolejnych ustaleń proekologicznych do miejscowych planów stanowiących rozwinięcie ustaleń zmiany Studium.

6. Rozwiązania alternatywne do projektu zmiany Studium

(art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. b ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Zmiana Studium ma na celu uzupełnienie zapisów obowiązującego dokumentu o ograniczenia wynikające z położenia fragmentu obrębu Chomęciska Duże w strefie ochronnej od terenu zamkniętego resortu obrony narodowej, a także wskazanie jednego z wariantów przebiegu projektowanej obwodnicy Zamościa.

Jedynym rozwiązaniem alternatywnym dla projektu zmiany Studium jest rezygnacja z realizacji projektu zmiany Studium we wskazanym zakresie. Jednakże zaniechanie prac nad opisaną zmianą nie przyczyni się do ograniczenia możliwych oddziaływań od terenu zamkniętego, który znajduje się poza terenem gminy, a jedynie ograniczy świadomość społeczną w zakresie obostrzeń jakie występują w obszarze objętym zmianą nr 2.

7. Informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania

(art. 52 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Niniejsze opracowanie zawiera w niezbędnym zakresie informacje wynikające z prognozy oddziaływania na środowisko sporządzonej dla zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

gminy Stary Zamość przyjętej uchwałą Nr XXI/101/12 Rady Gminy w Starym Zamościu z dnia 28 listopada 2012 r.

8. Przewidywane metody analizy realizacji projektowanego dokumentu

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Metoda analizy realizacji projektowanego dokumentu polega na ocenie: projektowanego oddziaływania oraz skuteczności przewidywanych w ustaleniach projektu zmiany Studium działań zapobiegających, ograniczających, kompensujących negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze i w razie potrzeby zaproponowanie dodatkowych uzupełnień.

Zgodnie z przepisami art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r., poz. 977), Wójt dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium. Wójt wyniki tych analiz przekazuje Radzie Gminy, po uzyskaniu opinii gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej. Co najmniej raz w czasie kadencji Rada Gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne (w całości lub w części) podejmuje działania o przystąpieniu do wprowadzenia zmiany Studium i/lub planu(ów). Z mocy prawa, organ sporządzający projekt Studium, planu lub ich zmian, jest zobowiązany do dokonania analizy realizacji ustaleń w nim zapisanych. Należy uznać zatem, że dotychczasowe przepisy prawa są wystarczającym instrumentem w tym zakresie.

9. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Realizacja ustaleń projektu zmiany Studium nie będzie skutkować transgranicznym oddziaływaniem na środowisko.

10. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. e ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)

Niniejszy dokument jest prognozą oddziaływania na środowisko sporządzoną dla potrzeb projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Zamość w granicach wskazanych na załączniku graficznym do uchwały inicjującej procedurę Nr XL/305/23 Rady Gminy Stary Zamość z dnia 8 maja 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia ww. zmiany Studium.

Studium jest opracowaniem określającym politykę funkcjonalno-przestrzenną gminy. Nie stanowi prawa miejscowego, nie przesądza o ostatecznym przeznaczeniu terenów, wskazuje jedynie kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego jakim jest gmina. Studium daje podstawy do opracowywania miejscowych planów,

w których precyzuje się przeznaczenie poszczególnych terenów, określa się szczegółowe wskaźniki urbanistyczne. Ustalenia zawarte w miejscowych planach nie powinny naruszać ustaleń Studium, zatem ważne jest by zawarte w nim ustalenia były jak najbardziej optymalne.

Niniejsza prognoza jest podzielona na trzy zasadnicze rozdziały, które dotyczą:

- informacji ogólnych na temat sporządzanego dokumentu, jego podstaw prawnych, przedmiotu i celu opracowania oraz materiałów wykorzystywanych przy sporządzaniu prognozy:
 - przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stary Zamość,
 - obszar objęty opracowaniem obejmuje fragment obrębu Chomęciska Duże, który został wskazany w uchwale inicjującej procedurę sporządzenia zmiany Studium, jak również na rysunku zmiany Studium,
 - zgodnie z obowiązującymi przepisami, głównym celem niniejszego opracowania – prognozy – jest zaprezentowanie społeczeństwu i organom opiniującym ww. projekt, zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi, jakie mogą wynikać z realizacji zmiany Studium.
 - przy sporządzaniu prognozy posłużono się metodą analityczno-syntetyczną. Zastosowana w niniejszym opracowaniu metoda sporządzenia prognozy polegała na porównaniu funkcjonowania obszaru objętego opracowaniem (w sensie ekologicznym) w chwili obecnej, z funkcjonowaniem przewidywanym, jako skutek realizacji ustaleń projektu zmiany Studium.
 - niniejszą prognozę opracowano w oparciu o wymogi: ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2023 poz. 977), dodatkowo wspierając się wymogami obowiązujących ustaw z zakresu m.in. prawa budowlanego i inżynierii, samorządu gminnego, ochrony środowiska i ochrony przyrody itp.
- analizy i oceny stanu istniejącego środowiska:
 - według podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (J. Kondracki, 1994), zaktualizowanego w 2018 r., południowa część gminy Stary Zamość (wraz z obszarem objętym zmianą Studium) leży w mezoregionie Kotliny Zamojskiej, natomiast północna część gminy leży w mezoregionie Działy Grabowieckie. Oba mezoregiony wchodzą w skład makroregionu Wyżyny Lubelskiej, podprovincji Wyżyny Lubelsko-Lwowskiej oraz Prowincji Wyżyn Polskich,
 - tereny objęte zmianą Studium zbudowane są z następujących utworów: lessy na piaskach, piaski, pisaki ze żwirami, mułki i mułki piaszczyste, piaski humusowe, namuły den dolinnych,
 - na obszarze objętym zmianą Studium nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych,

- pod względem hydrograficznym obszar gminy położony jest w dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni Wieprza. JCWP są w słabym stanie ekologicznym oraz są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych,
- cała gmina Stary Zamość znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 Niecka lubelska (Chełm – Zamość). JCWPd są w dobrym stanie oraz są niezagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych,
- w obszarze gminy przeważają gleby kompleksów pszennych-lessowe, zaliczane do gleb brunatnych oraz wytworzone z wapieni kredowych rędziny (w obszarze Działów Grabowieckich). W dolinach cieków wodnych występują gleby torfowe i mułkowo-torfowe,
- gmina Stary Zamość znajduje się w lubelsko-zamojskim regionie klimatycznym, który kształtują ścierające się wpływy klimatu kontynentalnego i atlantyckiego,
- teren objęty zmianą Studium obejmuje przede wszystkim tereny otwarte, użytkowane rolniczo z miejscowym występowaniem śródpolnych zadrzewień. Zabudowa zagrodowa zlokalizowana jest jedynie wzdłuż dróg jako pojedyncze siedliska,
- północna część obszaru objętego zmianą położona jest w otulinie Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego;
- projektowanego zagospodarowania:

W granicach obszaru objętego niniejszą zmianą Studium, zmiany dotyczą:

- wprowadzenia strefy ochronnej wokół terenu zamkniętego Resortu Obrony Narodowej, co umożliwi funkcjonowanie kompleksu wojskowego Sitaniec-Wolica oraz urządzeń zlokalizowanych na jego terenie. W ramach strefy ochronnej wyznacza się strefy zagrożenia QDPTRD, QDIBD oraz QDVBD, a także wskazania jednego z wariantów przebiegu projektowanej obwodnicy Zamościa,
- potencjalne skutki dla środowiska przyrodniczego ustaleń projektu zmiany Studium mogą wiązać się ze wzrostem emisji hałasu związanego z działalnością wojskową,
- ze względu na bardzo ograniczony charakter wprowadzanej zmiany i brak zmian w przeznaczeniu terenów, projektowane zagospodarowanie nie będzie miało wpływu na oddziaływanie w zakresie:
 - wprowadzeniem gazów lub pyłów do powietrza,
 - wytwarzaniem odpadów,
 - wprowadzaniem ścieków do wód lub ziemi,
 - wykorzystywaniem zasobów środowiska,
 - zanieczyszczeniem gleby lub ziemi,
 - przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu,
 - emitowaniem pól elektromagnetycznych,
 - ryzykiem wystąpienia poważnych awarii.

Należy stwierdzić, iż zespół autorski projektu zmiany Studium wprowadził wszelkie możliwe i niezbędne ustalenia mające na celu zminimalizowanie potencjalnego negatywnego oddziaływania projektowanego zagospodarowania na środowisko przyrodnicze.